

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Crucis inventio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

4 constituit. Illud mirum, quod locus ille, in quo postremum institerant divina vestigia, cum in cœlum Dominus nube sublatus est, continuari pavimento, cum reliqua
5 stratorum parte, non potuit. Siquidem quæcunque applicabantur, insolens humana suscipere terra respueret, ex
6 cussis in ora apponentium sæpe marmoribus. Quinetiam calcati Deo pulveris adeo perenne documentum est, ut ve
7 stigia impressa cernantur. Et cum quotidie confluentium fides certatim Domino calcata diripiat, damnum tamen arena non sentiat: & eadem adhuc sui speciem, velut impres
8 sis signata vestigiis, terra custodit. Eiusdem Reginae beneficio ² crux Domini tum reperta: quæ ³ neque in principio, obli-

xisset, in loco nativitatis, ut Basilicam in Bethleem conditam innueret. *Euseb. III. de vita Const. 42. Socrates I. 14.*

1 *Illud mirum.*] Hoc miraculum apud neminem alium legi. *Sigon.* Christum adscendentem sacrorum pedum suorum vestigia terræ impressa reliquisse eo loco, quo è monte Oliveti elevatus est in terram, testatur, præter nostrum Severum, *Hieronymus* in Locis Hebr. *Paulin. ep. XI. ad Severum. Beda* de locis Sanctis cap. 7. *Optat. Milevitan. Cont. Parm. l. 6.* De quibus olim Zachariam prophetasse putant cap. XIV. his verbis: *Stabant pedes ejus in die illa supra montem Olivæarum.* Baron. Sed hæc una est ex fabulis illis quas posterior ætas contra superiorum seculorum fidem, vel confinxit, vel arripuit. Eusebius, cum exactissime structuram templi in monte Oliveti describat, nullo verbo hujus miraculi meminit, haudquaquam prætermisurus rem, si fuisset vera, memorabilem, & confutandis Ethnicis, magnum usum præbituram. Credo errorem ex his verbis, male intellectis, ortum. De Helenæ in Judæam adventu agens, dicit, *ὡς δὲ τῆς βήμασι τοῖς σάλινοις τῶν πύργων ἀπέδρασε σκώτων.* III. vitæ Const. 41. Hæc in genere de Judæa dicuntur, ubi Christus versatus: non de Oliveti monte, ubi

adscendit. Deinde, ubi ipsam templi structuram enarrat cap. XLII. altum de miraculo Sulpiciano silentium est. Et quid opus futile commentum multis refutare? Quod ne quidem Socrates, Theodoritus, Sozomenus, & fabularum pater Nicephorus, qui tamen de crucium inventionione tam splendide nugantur, tradere ausi fuerunt. *Horn.*

2 *Crux Domini tum reperta.*] Hoc tradunt *Ambrosius* in Oration. de obitu Theodof. *Paulinus* ad Severum nostrum Epist. XI. *Rufinus* cap. VIII. Hist. Eccl. *Theodorit. I. 10.* *Sozomen. II. 2.* *Socrates I. 13.* *Nicephor. VIII. 29.* *Simon* Metaph. in vita Helenæ. *Cassiodorus* II. Consentiant Pontificii, Baronius & alii omnes. Contra est magnus *Salmastius* in Epistolis de cruce.

3 *Neque in principio, obfissentibus Judæis, potuerat consecrari.*] Cur priores Christiani, & qui temporibus Apostolorum ac successorum eorundem uno & altero seculo vixere, crucem dominicam non servarunt & coluerunt? Cur siverunt eam deperire? Cur adeo neglexerunt aut oblivioni tradiderunt, ut non curarint ubi esset? Nec valet exceptio, Judæos obstitisse. Nam æque facile eam impetrare potuere discipuli Christi, ac corpus ipsum ejus ad humandum accipere. *Salmastius.*

obstantibus Judæis, potuerat consecrari, & postea, ¹ diruta civitatis oppressa ruderibus, non nisi tam fideliter requirenti meruit ostendi. Igitur Helena primum de loco ² passionis certior facta, admota militari manu, atque omnium provincialium multitudine in studia reginæ certantium, effodi terram, & contigua quæque ac vastissima ruinarum, purgari jubet: mox precium fidei & laboris, ³ tres pariter cruces, sic ut olim Domino ac latronibus duobus fixæ fuerant, reperiuntur. Hic vero major ³ dignoscendi patibuli, in quo Dominus pependerit, difficultas, omnium animos

¹ *Diruta civitatis oppressa ruderibus.*] Ut fabulæ huic verisimilitudo aliqua quareretur, sinnerunt historici qui eam asserunt, priscos gentiles, odio Christianorum, eum locum aggesta humo in magnam altitudinem adobruisse, muro undique circumdato, ac superstructo Veneris fano. *Historici* supra citati. Quæ omnia falsa sunt. Nam quomodo in ruderibus & aggesta terra fundamentum solidum templi ponere potuerunt? Deinde potius locum & faciem supplicii conservassent, ut constaret qualem Deum colerent Christiani. Sicut sæpe à gentilibus fuit ipsis objectum, quod latronem & cruciariū pro Deo haberent. Et cui verisimile fiet, post trecentos & amplius annos, crucem domini ruderibus per illud omne tempus co-opertam, & in terra defossam, non computruisse? Si ad miraculum recurrent, quid dicent de crucibus latronum, quæ eandem habuisse dicuntur prærogativam? *Salmastius.*

² *Tres pariter cruces.*] Locus ille, in quo dominus crucifixus, hujusmodi supplicio destinatus fuit. Inde & nomen Golgotha. Quilibet cruciarius suam crucem portabat. Ergo sublato cruciario, ipsa crux tollebat. Si ergo plures post Christum & duos latrones ibi crucifixi, aut eorum cruces simul inde remotæ sunt, aut omnes relicte. Si relicte; cur tres tantum ibi repertæ? Si remotæ omnes, quomodo latronum

illorum & Christi crux ibi servata, cum mos esset omnes removeri, quo novis crucifigendis locus pateret? usque ad Constantinum, per ccc. annos, supplicium crucis duravit. Si semper in eodem loco sumptum supplicium, quam vanum illud de tribus tantum ibi crucibus repertis, commentum? Cum urbs à Tito obsessæ & capta, an probabile est cruces illas ibi sterisse salvas? an aliquo casu, Deo ita providente, ut conservaretur crux sua, tres illæ cruces terra operatæ latuerunt? Cur igitur duæ reliquæ sunt conservatæ, & non unica illa? Cur opus fuit miraculo ad eam discernendam à reliquis duabus? *Salmastius.*

³ *Dignoscendi patibuli.*] Patibulum pro sera sive veste quo ostia ocluduntur dictum à Titinnio notat Nonius: *Patibulo hoc ei defringam caput.* Cum pro cruce ponitur, tum non tantum pro transverso ligno sumitur, ut Lipsius voluit; sed totam crucem sive furcam notat. Ut apud Sallustium, citante eodem Nonio: *improbo patibulo eminens adfigebatur.* Plautus Carbonaria apud eundem: *Patibulum ferat per urbem, deinde affigatur cruci.* Qui locus fefellit Lipsium. *Salmastius.* Eadem igitur voces *patibulum, crux, furca*: & Christus tam patibulo quam cruci affixus dici potest. Quanquam apud Germanos vox *galge*, qua patibulum exprimitur, minus apte in Christum quadret. Quippe diversa sunt, veterum & nostra patibula. *Horn.*

animos mentesque turbaverat, ne errore mortalium, forsitan ¹ pro cruce Domini, latronis patibulum consecrarent. ¹¹ Capiunt deinde consilium, ut ³ aliquem recens mortuum, ¹² crucibus admoverent. Nec mora, quasi Dei nutu, ⁴ funeris extincti solennibus exequiis deferebatur, concursuque omnium ¹³ feretro corpus eripitur. Duabus prius frustra crucibus admotis, ubi Christi patibulo attactum est, dictu mirabile, trepidantibus cunctis, ⁵ funus excussum, & inter ¹⁴ spectatores suos astitit. Crux reperta, ⁶ dignoque ambitu consecrata.

L. His

¹ Pro cruce Domini latronis patibulum consecrarent.] Si crux Domini ex cedro & cupresso fuit, cur ergo non facile distingui potuit à latronum crucibus? Nam quis credat latrones & servos fugitivos cedrinis & cupressinis crucibus suspensos? Certe ea opinio de Christi cruce ab aliquot seculis invaluit. Nicolaus Metropolitanus Cercyræ hoc ipsum testatur his versibus de Cruce:

Εν σοί με σάξῃ παρρησίας ὁ δευ-
αυότης

Τῶ πικροκέδρῳ καὶ κυπαρισσο-
ξύλῳ.

Pudeat miseros tandem Christianos tam stultæ credulitatis, & superstitionis tam vanæ. *Salmassius.*

² Capiunt deinde consilium.] Nihil tale Ambrosius, qui ex titulo veritatem rei deprehensam dicit. Unde subjicit, *Invenit ergo titulum: regem adoravit, non signum utique: quia hic gentilis est error, & error impiorum: sed adoravit eum qui pependit in ligno.* Hoc est invictum argumentum pro falsitate hujus inventionis. Nam cur non & reliqui duo tituli inventi sunt latronum crucibus appensi? Nunquam enim factum more Romano, ut aliquis nocens ullo supplicio affectus fuerit sine elogio, quod erat judicium criminis. Non meminere elogii latronum Evangelistæ, quia obiter eorum supplicium referunt. Sic nec exponunt causam supplicii aut sententiam judicis. Cæterum illi tituli æ-

que debuerunt inveniri, ut ipsæ eorum cruces tum repertæ sunt. *Salmassius.* Socrates refert τὴν ἑπιπέλατον σαρδίων repertam fuisse. Sed cum tres cruces essent, dubitatum cui conveniret titulus. Rem ambiguum, consilio, quod sequitur, Macarii Hierosolymorum Episcopi expeditam. Sozomenus clare: χαλεπὸν ἄλλο ξύλον ἐν τῷ ξύλῳ λυμυρίῳ repertum. Hinc dubitari cœptum, cum cruces confusæ essent. Ergo vel omnes eadem forma, & ex eodem ligno; vel falsum est solam Christi crucem cedrinam & cupressinam fuisse. *Horn.*

³ Aliquem recens mortuum.] Ita & Paullinus. Alii, ut Socrates, Theodoretus, Sozomenus, γυναικὸς ἐν ἰεροσολύμοις ἐπιπέλατον admotam scribunt, χαλεπὸν ἄλλο ξύλον ἐν τῷ ξύλῳ λυμυρίῳ. Addit tamen Sozomenus: λίγυται ἢ καὶ νεκρὸν τῷ ἴσῳ τῶ πρῶτον ἀνασῆναι. *Horn.*

⁴ Funeris extincti solennibus exequiis deferebatur.] Legendum funus extincti: ut sit, funus hominis mortui deferebatur. Sic Cicero de Oratore: *Cum funus quoddam duceretur.* Sigon.

⁵ Funus excussum.] Id est, mortuus excitatus est. *Idem.*

⁶ Dignoque ambitu consecrata.] Ambitum honorem & pompam consecrationis vocat. *Sigonius.* Τῶ ἵερῶν ἁγίων ἁγίων ἐξυλὸς τὸ μὲν παλαιοῦ ἐν ἀργυρῇ θήκη μόνον ἔπι, καὶ νῦν ἐν ἰεροσολύμοις.

L. ¹ His per Helenam gestis, principe Christiano ¹
² libertatem atque exemplum fidei mundus acceperat: sed
 longe atrocius periculum cunctis Ecclesiis illa pace gene-
 ratum. Namque tum ³ hæresis ⁴ Arrii prorupit, ⁵ totumque ²
 orbem, in vecto errore, turbaverat. Etenim ⁶ duobus Ar- 3
 riis,

εὐσεβείῳ φυλάττει). Μέρο δὲ ἡ
 βασιλὶς ὡς Κωνσταντῖνον τὸ παῖδα
 ἐκόμησεν. Sozomenus. Fabulam esse, sa-
 tis aperte convincit Eusebius. Narrat
 ille, purgatum struendo templo, locum.
 De Cruce ibidem inventa εἰδέν γού.
 An tacuisset si quicquam tale tunc fan-
 do accepisset? Cætera enim ab Helena
 gesta ibidem, sigillatim describit. An
 rem tam notabilem & insignem ta-
 cuisset, si sanationis miraculo crux vera
 cognita? Mirum vero quomodo hoc la-
 tere Eusebium potuerit, qui alia omnia
 tam probe rescivit. Inventio igitur hæc
 crucis, inventum plane & commentum
 fuit sequentis seculi, & fortassean cujus-
 dam Herosolymitani Episcopi, qui, ut
 huic fabulæ auctoritas à magno nomi-
 ne constaret, Helenæ adfinxit, quod illi
 nunquam accidit ut faceret. Salmas.

¹ His per Helenam gestis.] Sulpicius
 in ordine rerum non mediocriter labi-
 tur. Nam significat, Helenam ante cru-
 cem invenisse, quam Arriana prorump-
 peret hæresis, aut concilium Nicænum
 advocaretur. Quod facere non potuit,
 Licinio usque ad cccxxiv. annum Chri-
 sti Orientis imperium obtinente. Sigo-
 nius.

² Libertatem.] Ταῦτα δὲ ἦν, ἀνεῖ-
 ναι τὸς Χριστιανὸς ἢ διώκεσθαι, καὶ τὸς
 ἐν ἐξορίᾳ ὄντας ἀνακαλεῖσθαι, τὸς δὲ
 ἐν δεσμώσει ἀφίεσθαι, καὶ τοῖς δη-
 μωθεῖσιν τοῖς ἐστίας ἀποκαθίστασθαι,
 τὸς τε ἐκκλησίας ἀνορθῶ. Socrates de
 Constantino 1 Hist. 1.

³ Hæresis.] Non omnis error hæresis
 est, quamvis omnis hæresis, quæ in vi-
 tio ponitur, nisi errore aliquo hæresis
 esse non possit. Augustinus initio libri
 de hæresib. ad Quodvultdeum. Idem
 11. contra Cresconium 3. Hæresis est

diversa sequentium seclæ: schisma vero ea-
 dem sequentium separatio.

⁴ Arrii.] Sic omnia exemplaria Sul-
 picii habent. Græci Ἀρῖο scribunt.
 Arius his Presbyter Alexandrinus fuit,
 ἀνὴρ τῶν ἀμοιβῶν τῆς Διαλεκτικῆς λέ-
 χης. Socrates Διαλεκτικῶτατος. Sozo-
 men. Causa motæ hæresis φθόνος fuit.
 Theodoret. Invidebat enim ambitiosus
 Episcopatum Alexandro. Frustra hoc
 patronus Arianorum Philostorgius ne-
 gar, qui culpam in Alexandrum & Or-
 thodoxos conjicit. Jac. Gothofred.

⁵ Totumque orbem, in vecto errore,
 turbaverat.] Incredibili celeritate dete-
 standæ hæresis, velut diluvio quodam,
 orbem inundavit. Ex Ægypto in Bithy-
 niam & Palæstinam, statim sub initia
 pervasit. Successu temporum totus fere
 orbis Arianus fuit.

⁶ Duobus Arriis, acerrimis perfidiæ
 hujus auctoribus.] Horum unus fuit Ar-
 rius auctor hæresis, asserentis Christum
 à Deo creatum esse ex nihilo. Alter vero
 fuit Arrius ille secundus, cujus Alexan-
 der episcopus in epistola apud Socra-
 tem meminit, credo, presbyter ille,
 quem Constantia moriens Constantino
 fratri Augusto commendavit, & per
 quem Arrio priori Constantinus con-
 ciliatus est, & cui Constantinus mori-
 ens testamentum suum commisit. Hi
 Constantinum specie pietatis aut corru-
 perunt, aut certe deceperunt, cum se
 cum Catholicis sentire, prolata falsa fi-
 dei formula, simularent. Hujus pres-
 byteri Socrates, & reliqui meminerunt,
 sed suppresso nomine. verum hæc, quæ
 ante Nicænum concilium acta fuisset,
 Sulpicius videtur innuere, non solum
 post concilium, sed etiam in extremo
 Constantini imperio acta sunt. Sigo-
 nius.